

Institusjonsdiakonien i endring

Halve den norske rusomsorgen skjer i kirkelig regi konstaterer Olav Helge Angell i en forskningsrapport som nå foreligger ved Diaforsk. Angell har gjennomført undersøkelsen på oppdrag fra det såkalte Diakoniledermøtet i Norge. Det vil si lederne for de ni største diakonale organisasjoner og institusjoner. Totalt sett utgjør de diakonale institusjonene 8% av det samlede tilbudet i helse- og sosialsektoren. Dette tallet var 11% i 1984.

AV OLAV FANUELSEN

Kvantitet og profil

Det spørsmålet Angell stilte seg i 1984 var hvor viktig institusjonsdiakonien var innenfor den samlede helse- og sosialomsorg. Dette var også spørsmålet denne gang. Det er imidlertid ikke så lett å komme til de relevante data. Det som her er benyttet er data

fra Rusmiddeldirektoratet og Statistisk sentralbyrå. Når institusjonens identitet skal bestemmes har Angell sett på eierforhold. Stort sett dreier det seg om institusjoner som er eid av kirkesamfunn, kristne stiftelser eller av enkeltpersoner. Totalt utgjorde omfanget av institusjoner i 1984 hele 244 institusjoner, et omfang som har

sunket til 156 i 1997. Antall plasser er gått ned fra 9900 til 5600. Den største aktørtype innen institusjonsdiakonien er organisasjoner og stiftelser i Den norske kirke. I 1997 er kollektive aktørtyper utenfor Den norske kirke den nest største på feltet. Hvilke typer av institusjoner dreier det seg om? Angell regner med syv uli-

ke sektorer. Det dreier seg om somatisk helsevern, psykiatri, HVPU, rusmiddelomsorg, barnevern, pleie og omsorg samt en mindre gruppe av andre institusjoner. Her utgjør pleie og omsorg den største gruppen så vel i 1984 som i 1997. HVPU er som kjent avviklet i denne perioden. Et trekk i bildet er den økning som har funnet

sted av plasser innenfor rusmiddelomsorgen hos aktører utenfor Den norske kirke. Her utgjør økningen av aktiviteten innenfor Pinsevennes Evangeliesentre en viktig faktor.

Reduksjon

Rapporten beskriver en reduksjon av antall plasser i institusjoner på alle sektorer, mest på pleie- og omsorgssiden. Dette skyldes for en del nedgang i antall menighetsbaserte alders- og sykehjem. En del av dette skyldes endrede rammevilkår for driften, men en del skyldes sannsynligvis også at en del eiere ikke ser betydningen eller vil prioritere dette arbeidet. Imidlertid er profilendringene små. Det er omtrent samme fordeling mellom sektorene som tidligere. Institusjonene utenfor Den norske kirke er også betydelige aktører og har styrket seg innenfor institusjonsdiakonien.

Institusjonsdiakonien i dag og i fremtiden

På et presentasjonsseminar der rapporten sto i sentrum kom flere av deltakerne inn på den aktuelle situasjon for institusjonsdiakonien. Hva skyldes tilbakegangen? Positivt kan man hevde at diakonien er fremtidsrettet og avinstitusjonaliserer. På den annen side kom det også frem at mange av

eierne ser det vanskelig å holde aktiviteten ved like, eller man har rett og slett kommet i tvil om hele visen ved å drive institusjoner. Det stilles store krav til driften etter de forskriftene som gjelder. Når spørsmålet om rehabilitering/finansiering reises kan lett de private falle utenfor i forhold til offentlige prosedyrer. Offentlige midler går til fylker og fordeles derfra.

Det ideologiske eller teologiske grunnlaget spiller også en viss rolle. Etter en periode der verdinøytralitet i omsorgen var idealet, og eiere spør seg om hvorfor de skal gjøre det samme som alle andre, står nå den menighetsbaserte diakoni i fokus. Menighetsdiakoni er idealet og spørsmålet er om det utdannes entusiaster til heldøgnsomsorg for kirken diakoni.

Det kreves også bevisste styremedlemmer som er kvalifiserte og tydelige i sine verv i institusjonsdiakonien.

Videre ble det pekt på at institusjonsdiakonien nå står overfor store utfordringer med hensyn til spørsmålet om konkurranseutsetting i kommunene. Dette er en ny situasjon som er her allerede og som krever avklaring så vel ideologisk som praktisk. ●

Langfredag...

Overgang fra side 2

Nasaret, å ta på seg svik, tortur, gudsforlatthet og død. I vårt sted – der vi er – lider han for oss. Og ved hans stedfortredende lidelse og død, bæres våre alles liv fram for Gud. I hans nærhet gis det knuste liv nytt liv. Blikket kan igjen løftes og vi aner skinnet fra påskemorgenlyset og budskapet om oppstandelse og seier over alle mørkets makter.

Men ennå preges vi av langfredagsmørket. Fortsatt lyder rop om gudsforlatthet. Fortsatt rammer ondskap vilt og vilkårlig. Fortsatt gir vi etter for svakhet og svik. Og like fullt er det fortsatt slik at det er i denne virkeligheten at Gud er nær – for å bære sammen med oss, for å la seg ramme – i vårt sted. Her finnes Guds utrakte hånd - til forsoning og frelse.

”Where you there when they crucified my Lond”, synger vi med ordene fra en gammel Negro Spiri-

tual. Nei, vi var vel ikke der, i Jerusalem den gang for snart 2000 år siden. Og likevel var vi der, for det er vår smerte og angst som ble båret opp på korset. Det er vårt svik og vår ugudelighet som gjorde at han ropte ut gudsforlatthetens fortvilte skrik. Og det er for oss hans blod ble utøst – slik at mørke og død ikke skal ha det siste ordet.

Når det er slik, tør troen se korset som et håpsteget – tross dets historie som brutalt torturedskap. For ved dette tegnet er seier vunnet – en seier som alt proklameres påskemorgen og som skal forkynnes helt og fullt den dag Gud Herren blir alt i alle.

Ære være Faderen og Sønnen og Ånden Som var og er én sann Gud Fra evighet og til evighet. Amen